

**CICLE TRANSICIONS. DEBATS PER UNA NOVA ECONOMIA
SALUT PLANETÀRIA – JOSEP Mª ANTÓ**

Moderador: Xavier Basagaña

Data: 20/6/2022

Hora: 19:15h - 20:15h

Núm. assistents: 11

Xavier Basagaña inicia la sessió, demana fer una ronda de presentacions i després comença el debat fent una introducció on explica que la salut planetària està molt relacionada amb altres conceptes com: sostenibilitat, canvi climàtic, economia Dònut, etc. Comenta que, des de cada una d'aquestes perspectives es fan, cada cop, millors diagnòstics i també es van veient les solucions ideals als problemes, però no s'avança és en la seva implementació, ja que no s'estan fent els canvis que es necessiten, que han de ser disruptius i tenen molts lligams entre diferents aspectes (energia, economia, etc.).

Per baixar el debat a Barcelona proposa alguns temes on existeix possibilitat de millora:

- Contaminació atmosfèrica: superem els límits de l'OMS, s'han implementat algunes mesures (com la ZBE), que han tingut molta oposició.
- Emergència climàtica i calor: es poden fer moltes millores en el disseny urbà i de les zones verdes.

- Espai públic: s'està intentant reduir l'espai pels cotxes, però els conductors també són ciutadans i hi ha un seguit de factors que influeixen en el major ús del vehicle privat (preu habitatges, etc.).
- Economia i salut: els ciutadans estem disposats a sacrificar la salut per tenir una feina.
- Desigualtats i salut: a Barcelona hi ha 10 anys de diferència d'esperança de vida entre barris.

Tot seguit comença el debat donant la paraula als assistents perquè formulin aportacions i dubtes en relació a la conferència principal. Es formulen els següents:

- **'Antropocè' és un concepte correcte per definir aquest període de temps o és una mirada antropocèntrica al problema?**

JA: un parell dels científics que han encunyat aquest concepte (W. Steffe i J. Rockstrom) són de renom i el que han fet és precisament el contrari, una denúncia als interessos de lobbys, persones, etc. que creuen que el planeta està per fer-ne el què es vulgui.

Les principals aportacions al debat fan referència a les següents temàtiques:

a. Nivell territorial d'acció

- L'administració pública vetlla pel bé comú però amb això no n'hi ha prou, la ciutadania també ha d'actuar. Un ajuntament no té la capacitat de pressionar suficientment a les empreses perquè canviïn el seu modus d'operar, per tant, cal que les ciutats s'aliïn per un objectiu comú. La qüestió és com activem la comunitat global per actuar localment.
- Les crisis a què ens enfrontem, van més enllà d'allò local, per tant, cal plantejar-se abordar-les des d'un àmbit territorial superior a l'urbà i pensar en fer, per exemple, una coalició de ciutats.
- Hem de fer canvis estructurals però no sabem com, i és un error greu fer el plantejament des de les competències municipals perquè aquestes no permeten fer tots els canvis necessaris.

XB: Els que creuen que no es pot fer res han de deixar pas als que creuen que sí.

b. Necessitat de canviar el sistema capitalista que genera desigualtats

- L'administració ha d'impulsar els canvis estructurals (desigualtat, pobresa, etc.) que són l'origen dels problemes socials i ambientals com: la mala salut mental, etc. És una qüestió de competències, com a ciutadans podem fer canvis en el nostre àmbit d'acció vital, però no podem impulsar els canvis estructurals necessaris i l'administració no pot obviar la seva responsabilitat i posar el focus en pal·liar els efectes que causen aquests problemes estructurals (com organitzar tallers per gestionar millor l'estrès, etc.).

- El sistema capitalista és l'origen dels problemes ambientals i socials actuals. És un sistema injust, que genera molta desigualtat. Les persones que no tenen cobertes les seves necessitats bàsiques (alimentació, habitatge, etc.), tenen menys capacitat per preocupar-se dels problemes ambientals. Alhora, l'administració municipal no té competències per abordar alguns d'aquests problemes estructurals, que tenen origen en el sistema capitalista.
- No és suficient amb tenir polítics i científics alineats (com és el cas de l'Ajuntament de Barcelona, amb BCN en Comú), ja que la ciutat té un problema social lligat a la pobresa i la desigualtat, que fa que la gent tingui altres prioritats, i que la classe política no s'atreveixi a demanar les renúncies necessàries. A més, hi ha els lobbys que tenen una por terrible a qualsevol canvi i fan pressió perquè no es donin.
- Des de la 1a conferència de les NNUU de 1972 'Una sola terra', és a dir, fa 50 anys, que estem parlant de que l'origen del problema és un model econòmic que cerca créixer sense fi i que la solució no passa per la tecnologia, si no que cal un canvi d'estil de vida. Però després de la crisi de la COVID està tot igual, per tant, fins a quin punt estem disposats a canviar d'estil de vida?. Per exemple, el problema de la mobilitat no es resoldrà amb vehicles elèctrics, com alguns afirmen, ja que també hi ha el problema d'on s'obtidran els materials per construir-los. Els polítics no fan els canvis necessaris perquè no ho entenen.

c. Necessitat d'un canvi de valors

- Cal desconstruir què és l'èxit a la societat (anar en cotxe, etc.) i defensar els veritables drets: a la salut, a desplaçar-nos, etc. però no a conduir un cotxe. Cada vegada hi ha més evidència científica i dades (per exemple, quan es pacifica un carrer el resultat és immediat) que permeten desconstruir els missatges d'oposició al canvi. Cal deixar emergir iniciatives no tant controlades per l'administració (per ex. Grenoble, és green capital i es nota a la ciutat l'expressió d'aquestes iniciatives).
- Per enfrontar els problemes ambientals globals, com el canvi climàtic, a nivell local cal marcar-se objectius propers però que suposin un canvi de sistema: reduir el consum, l'organització de grans esdeveniments, etc.

d. Coherència de l'acció municipal

- Cal que l'administració municipal no apliqui polítiques incoherents perquè el ciutadà no busqui en aquesta incoherència la justificació a la seva inacció. Per exemple, en contaminació de l'aire, és incoherent implantar una ZBE i seguir permetent l'arribada de creuers.

e. Major implicació científica en la política

- El 75% de la població es conscient del canvi climàtic però només el 25% està disposada a actuar. La gent està farta de preocupar-se pel planeta, els rics són els que han de fer més. Cal autoorganització científica, és a dir, la implicació de la comunitat científica en l'àmbit polític per dur a terme polítiques valentes que els actuals líders no estan disposats a emprendre.

JA: Anglaterra és un país amb un nivell científic i de salut pública molt elevada. Durant la crisi de la COVID, on governava un president populista, els anglesos van establir un comitè científic autoorganitzat per informar-ne de forma objectiva. Quan no s'articulen formes coherents d'agregar el coneixement científic, potser aquests s'han de mobilitzar.

- Els científics han d'estar al costat dels polítics assessorant.

f. Importància de la implicació del sector sanitari

- La crisi de la COVID ha demostrat la importància del sector sanitari. Potser també és una oportunitat en la lluita contra la degradació ambiental, ja que els sanitaris poden traslladar al pacient l'impacte directe de determinats problemes ambientals (contaminació de l'aire, etc.) sobre la seva salut. Això pot ser un detonant perquè la ciutadania passi a l'acció.

g. Condicions perquè es produeixin canvis disruptius

- Per fer canvis radicals que plantejava el Josep Mª Antó potser cal posar les condicions per que aflorin quantes més solucions locals millor, perquè alguna sobrevisqui, acotant una temàtica, i no volent abordar-ho tot alhora, per no dispersar esforços. Caldria analitzar les condicions necessàries perquè mesures amb molt poca acollida social tinguin èxit, com per exemple, la llei antitabac.

XB: els canvis necessaris per enfrontar la crisi ambiental són més difícils d'entomar, ja que se li està demanant a la ciutadania que renunciï a unes comoditats i a un estil de vida (esgotat) quasi com un acte de fe, ja que aquestes renúncies no tindran uns fruits immediats.

- Amb la crisi de la COVID hem vist que podem reduir molt l'impacte humà sobre el planeta, per tant, hem de ser més estrictes i sancionar més els comportaments no responsables.

S'acaba el temps per al debat, Xavier Basagaña agraeix la participació de tothom i emplaça als assistents a assistir a la darrera sessió del cicle transicions.